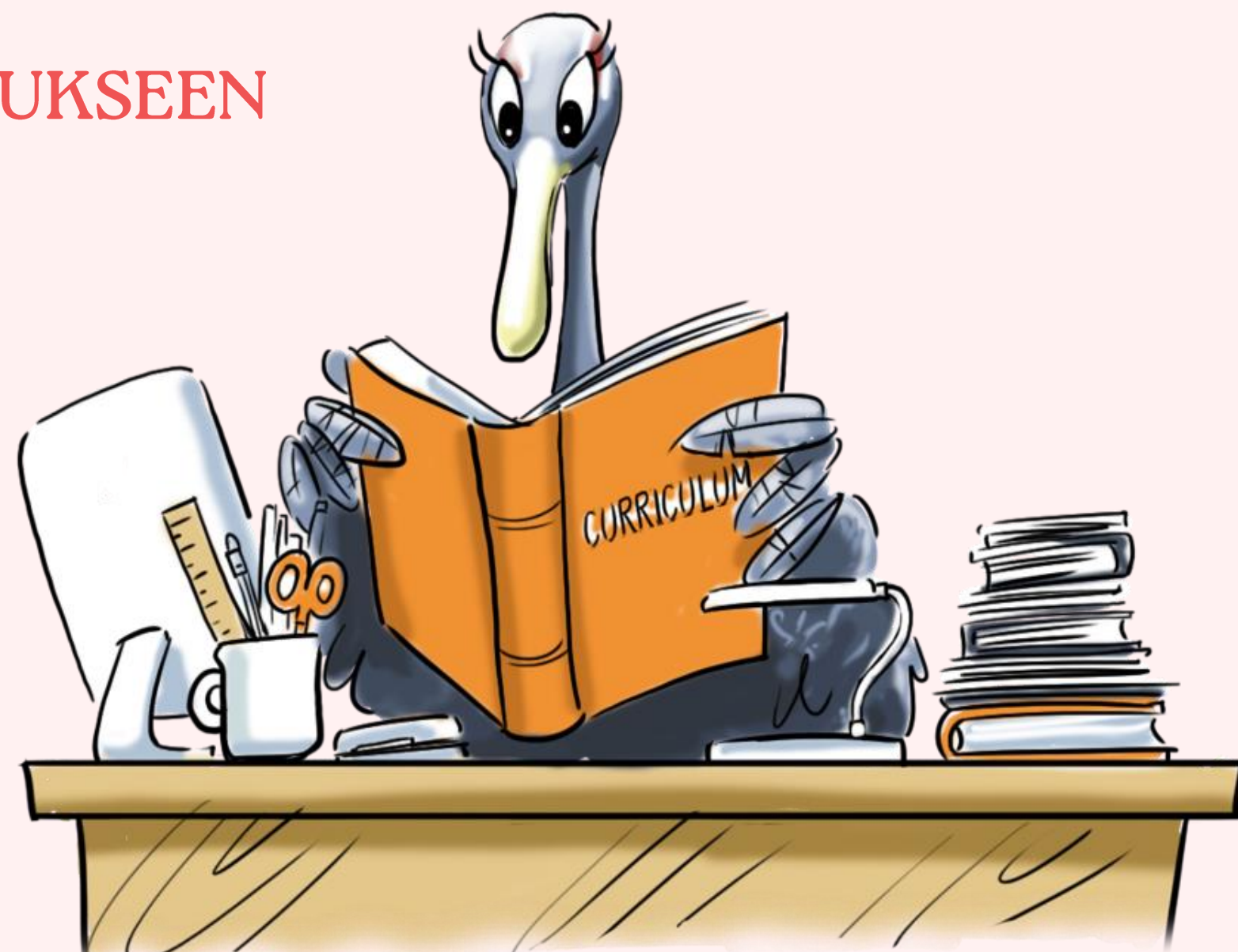

Globaalikasvatus varhaiskasvatuksessa

OPAS TOIMINNAN SUUNNITTELUUN JA TOTEUTUKSEEN

Taustaa

Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan kansainvälisyyttä ja globaalikasvatusta osana lasten kasvatusta ja oppimista. Suunnitelmassa painotetaan, että varhaiskasvatuksen tulee tukea lasten kasvua maailmankansalaisiksi, jotka arvostavat ja kunnioittavat erilaisia kulttuureja ja taustoja.

Globaalikasvatus

Globaalikasvatuksen tavoitteena on avata lasten silmät ja mieli maailman erilaisille todellisuuksille ja herättää heissä halu rakentaa oikeudenmukaisempaa, tasa-arvoisempaa ja ihmisoikeuksia kunnioittavampaa maailmaa. Tämä kasvatustapa auttaa lapsia omaksumaan maailmankansalaisen tietoja, taitoja ja asenteita, mikä on tärkeää heidän tulevaisuutensa kannalta.

Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus näkyy varhaiskasvatuksen arjessa esimerkiksi erilaisten kulttuurien juhlapäivien viettämisenä, monikielisyyden tukemisena ja lasten perheiden kulttuuritaustojen huomioimisena.

Kansainvälisyys

Kansainvälisyyskasvatus puolestaan auttaa lapsia ymmärtämään globaalin vastuun merkitystä ja kehittää heidän valmiuksiaan toimia monikulttuurisessa maailmassa.

Materiaalipaketti globaalikasvatuksen

Tämä **opas** on tuotettu Opetushallituksen rahoittamassa ”Kaikki kartalle globaalisti” -hankkeessa (2023-2025) Oulun kaupungin Sivistys- ja kulttuuripalveluissa. Oppaan tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen toimijoita suunnittelemaan ja toteuttamaan globaalikasvatusta ja kansainvälisyyttä toiminnassaan. Oppaan lisäksi materiaalipakettiin toiminnan tueksi on tuotettu **tarkistuslista, tulostettava juliste ja tarroja** Opetushallituksen rahoittamassa ”Yhtenäisellä kansainvälisyyden polulla” -hankkeessa (2024-2025) Oulun kaupungin Sivistys- ja kulttuuripalveluissa. Kaikki mainitut työkalut löytyvät osoitteesta <https://www.ouka.fi/oulusta-maailmalle/kotikansainvalisyys>.

Materiaalipaketti

- **Opas.** Opas sisältää konkreettisia vinkkejä toimintaan. Tarkoitettu tarkistuslistan tueksi.
- **Tarkistuslista.** Tarkistuslista on tarkoitettu koko tiimin käyttöön ja avoimen keskustelun herättelijäksi. Tarkistuslistaa on hyvä tarkastella tiimissä jo toimintakauden alussa ja tehdä alustavaa suunnitelmaa koko vuoden ajalle. Tarkistuslistaan kannattaa palata toimintakauden aikana ja tarkistaa, onko jokin teema jäänyt vähemmälle huomiolle. Lista voi myös merkitä muistiinpanoja ja hyväksi havaittuja vinkkejä seuraavalle kaudelle.
- **Juliste.** Juliste kiinnitetään näkyvälle paikalle ryhmän seinälle toimintakauden alussa elokuussa.
- **Tarrat.** Kun yhtä teemaa tai aihealuetta on käsitelty lapsiryhmässä, siitä keskustellaan vielä yhdessä yhteenvetona lasten kanssa ja lisätään teemaan liittyvä tarra posteriin vapaavalintaiselle, tyhjälle paikalle yhdessä lasten kanssa.

Globaalikasvatus varhaiskasvatuksessa

OPAS TOIMINNAN SUUNNITTELUUN

Tarkistuslista

RAUHA JA TUNNEKASVATUS	✓
1. Olemme harjoitelleet jakamista.	
2. Olemme harjoitelleet toisten huomioon ottamista.	
3. Olemme harjoitelleet tunteiden tunnistamista ja niiden ymmärtämistä	
4. Olemme harjoitelleet tunteiden säätelyä.	
5. Kasvattajat ovat olleet mukana selvittämässä konfliktitilanteita lasten välillä.	

LAPSEN OIKEUDET	✓
1. Olemme keskustelleet lapsen oikeuksista ryhmässä lasten ikätasot huomioiden.	
2. Lasten yksilölliset tarpeet on huomioitu toiminnan suunnittelussa.	
3. Korostamme omassa toiminnassamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta.	
4. Olemme ottaneet lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja päivittäiseen päätöksentekoon.	
5. Olemme tehneet hyviä tekoja toisillemme.	
6. Olemme tehneet hyviä tekoja päiväkotimme ulkopuolisille tahoille.	

**RAUHA- JA
TUNNEKASVATUS**
(ELO-LOKAKUU)

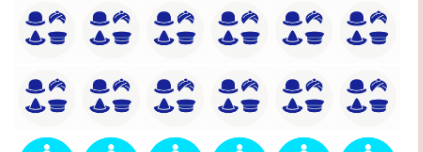
IHMISOIKEUDET
(MARRAS-JOULUKUU)

KIELITIETOISUUS
(TAMMI-HELMIKUU)

MONINAISUUS
(MAALIS-TOUKOKUU)

OULU

Opas

Tähän oppaaseen on koottu ideoita toimintaan, joiden avulla voi käydä läpi globaalikasvatuksen teemoja: rauha ja tunnekasvatus, ihmisoikeudet, kielitietoisuus ja moninaisuus teemojen ympärille. Teemat nousevat varhaiskasvatussuunnitelmasta. Globaalikasvatuksen teemoja voi käsitellä ryhmässä joko viitteellisen aikataulutuksen mukaisesti tai vapaavalintaisessa järjestyksessä.

Maailmankoulun matkalaukut

Gloaalikasvatuksen tukena voi hyödyntää myös maailmankoulun matkalaukkuja, joita on saatavilla viidessä eri teemassa:

1. Kärppä ja kurki maailmalla: varhaiskasvatus
2. Lapsen oikeudet
3. Moninaisuus
4. Rauha ja tunnetaidot
5. Vastuullinen vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus.

Matkalaukun voi varata ja tilata sähköpostitse: helena.valtakorpi@ouka.fi. Liitä viestiin OUTI kirjastokortin tai työkortin numero ja mistä päiväkodista olet sekä milloin haluat matkalaukun lainaan. Lisää tietoa sivustolta <https://www.ouka.fi/oulusta-maailmalle> Oulusta maailmalle | Oulun kaupunki

Materiaalit löytyvät Teamsin Vaka peda- sivustolta, akkunasta Kieli- ja kulttuuriryhmän alta sekä Oulusta maailmalle- sivustolta Kotikansainvälisyys -teeman alta. Niitä voi käyttää sähköisesti ja ne voi tulostaa omaan tiimiin.

Toimintavinkkejä – rauha ja tunteet

RAUHA JA TUNNEKASVATUS	✓
1. Olemme harjoitelleet jakamista.	
2. Olemme harjoitelleet toisten huomioon ottamista.	
3. Olemme harjoitelleet tunteiden tunnistamista ja niiden ymmärtämistä	
4. Olemme harjoitelleet tunteiden säätelyä.	
5. Kasvattajat ovat olleet mukana selvittämässä konfliktitilanteita lasten välillä.	

Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa voi hyödyntää Maailmankoulun matkalaukku: 4. Rauha ja tunnetaidot. Matkalaukusta löytyy teeman käsittelyyn sopivia tehtäviä ja materiaaleja.

1. Olemme harjoitelleet jakamista.

- Lelujen jakamista voi harjoitella leikkien kautta. On tärkeää, että kasvattajat osallistuvat leikkeihin ja sanoittavat siinä esiintyviä tilanteita.
- Jakamista voi harjoitella esimerkiksi leikeissä, joissa jaatte leluja lasten kesken. Esimerkiksi yhdelle lapselle yksi lelu, toiselle kaksi, kolmannelle kolme jne. Kauppaleikki on hyvä keino harjoitella oman vuoron odottamista, toisen huomioon ottamista ja jakamista.

Toimintavinkkejä – rauha ja tunteet

2. Olemme harjoitelleet toisten huomioon ottamista.

- Lasten kanssa voi keskustella minkälainen on hyvä kaveri seuraavia kuvia hyödyntäen.
 - [Kiva kaveri kuvatehtävä - Viitottu Rakkaus](#)
 - [kaveritaitokortit MIELI RY](#)
- Ryhmän sääntöjen sopiminen yhdessä lasten kanssa ja niiden esille laitto ryhmätilan seinälle kuvia hyödyntäen. Sovittuja sääntöjä voi kerrata lasten kanssa ja tarpeen tullen päivittää vuoden aikana.
- Tutustumisleikkien leikkiminen lasten kanssa. Leikeissä tulee lasten nimet tutuiksi toisille. Kasvattajat osallistuvat leikkeihin. Alla ideoita ryhmäytymiseen eri liikuntaleikkien avulla.
 - [Ideoita liikunnalliseen ryhmäytymiseen - Liikkuva varhaiskasvatus](#)

3. Olemme harjoitelleet tunteiden tunnistamista ja niiden ymmärtämistä.

- Lasten kanssa voi keskustella kuvissa esiintyvistä tunteista ja tapahtumista. Tunteiden tunnistamiseen liittyviä kirjoja löytyy kirjastoista.
 - Fanni-, Ympyräiset- ja Piki-kirjasarjat
- Tunteiden tunnistamista voi harjoitella myös tunnekorttien avulla. Tunnekortteja voi käyttää monin eri tavoin.
 - [MAHTI-tunnekortit | Tukiliitto](#)
- Itse askarrellut tunnemittarit auttavat lapsia pohtimaan omia tunteita ja niiden ilmaisua.
 - [Tulostettavat tunnemittarit ideoita Peda-sivustolta](#)

Toimintavinkkejä –rauha ja tunteet

4. Olemme harjoitelleet tunteiden säätelyä.

- Lasten kanssa voi yhdessä pohtia keinoja, miten eri tunnereaktioita voi käsitellä. Mikä minua auttaa, jos minua harmittaa? Mikä minua auttaa, jos minua suututtaa? Auttaako syli, kirjan lukeminen tai vaikkapa tasajalkaa pomppiminen?
- Kuvataulun askartelu, jossa on kuvitettuna juuri kyseisen lapsen rauhoittumis- ja rentoutumiskeinot.
 - Kuvataulussa voi hyödyntää esim. Papunet-kuvatyökalua [Vuorovaikutus ja kommunikointi kuuluvat kaikille - Papunet](#).
- Laulujen avulla voi eläytyä eri tunnetiloihin ja tunteista voi keskustella lasten kanssa.
 - Kielinuppu: Kiukun kesytys
 - Maharumpu: Lauluja, loruja ja sävelmiä arjen hetkiin: tunteita.
- Pöytäteatterin avulla voi helposti osallistaa lapset pohtimaan, miltä jokin tunne tuntuu itsestä ja toisesta.

5. Kasvattajat ovat olleet mukana selvittämässä konfliktitilanteita lasten välillä.

- Arjessa esiintyviä konfliktitilanteita on tärkeää lähestyä avoimin mielin kysymällä, mitä tilanteessa on tapahtunut. Älä oleta, vaan kuuntele kaikkia osapuolia. Miettikää yhdessä lasten kanssa, miten asian voisi ratkaista.

➤ [Pisarapuuttuminen](#)

➤ [MiniVerso varhaiskasvatukseen | Verso](#)

Muita ideoita:

- Voitte toteuttaa koko päiväkodissa päiväkotirauhan julistuksen. Perinteisesti koulumaailmassa koulurauhanjulistus tehdään elokuun alussa. Vinkkejä toteutukseen: [Päiväkotirauha - Mannerheimin Lastensuojeluliitto](#).
- 21.9. Kansainvälinen rauhanpäivä [Kansainvälinen rauhanpäivä | Suomen YK-liitto](#)
- 11.10. Jom Kippur – Suuri sovituspäivä

Toimintavinkkejä – lapsen oikeudet

LAPSEN OIKEUDET	✓
1. Olemme keskustelleet lapsen oikeuksista ryhmässä lasten ikätasot huomioiden.	
2. Lasten yksilölliset tarpeet on huomioitu toiminnan suunnittelussa.	
3. Korostamme omassa toiminnassamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta.	
4. Olemme ottaneet lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja päivittäiseen päätöksentekoon.	
5. Olemme tehneet hyviä tekoja toisillemme.	
6. Olemme tehneet hyviä tekoja päiväkotimme ulkopuolisille tahoille.	

Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa voi hyödyntää Maailmankoulun matkalaukku: 2. Lapsen oikeudet. Matkalaukusta löytyy teeman käsittelyyn sopivia tehtäviä ja materiaaleja.

1. Olemme keskustelleet lapsen oikeuksista ryhmässä lasten ikätasot huomioiden.

- Lapsen oikeuksien viikkoa voi viettää marraskuussa. Lapsen oikeuksien sivustolla on paljon valmista materiaalia aiheeseen liittyen.
 - Esimerkiksi [Askartelua ja pohtimista: Lapsen oikeuksien omenapuu - Lapsen oikeuksien viikko.](#)
- Mimmit-lastenyhtyeen Lapsen oikeudet –laulun kuunteleminen lasten kanssa [Mimmit - Lapsen oikeudet.](#)
- Lapsen oikeudet on huomioitu myös Oulun kaupungin strategiassa ja toiminnan suunnittelussa. Oulun kaupungin sivulta löytyy tietoa ajankohtaisiin lasten tapahtumiin ja palveluihin [Lasten Oulu.](#)

Toimintavinkkejä – lapsen oikeudet

2. Lasten yksilölliset tarpeet on huomioitu toiminnan suunnittelussa.

- Kuvatuen päivittäinen käyttö tukee kaikkien lasten toimimista ryhmässä. Kuvia voi tehdä itse Papunetin kuvatyökalua käyttäen tai käyttää sivulta löytyviä valmiita kuvia.
 - [Kasvava kuvaviuhka - Papunet](#)
- Lasten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien sekä ryhmävasun tavoitteisiin on hyvä palata säännöllisesti ja tehdä muokkauksia toiminnan suunnitteluun niistä nousseihin sopimuksiin.

3. Korostamme omassa toiminnassamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta.

- Puututaan tilanteisiin, joissa lapsi jättää toisen lapsen leikin ulkopuolelle esim. sukupuolen, iän tai jonkin ulkoisen piirteen vuoksi. Keskustellaan lasten kanssa ihmisten moninaisuudesta ja sen rikkaudesta. Teemaan liittyvää kirjallisuutta:
 - Felicity Brooks & Mar Ferrero: Monen sortin moninaisuus
 - Lotte Jeffs & Sharon Davey: Verraton perheeni
- Tutustukaa alla oleviin linkkeihin yhdessä tiimin kanssa ja keskustelkaa teemasta avoimesti.
 - [Sukupuolisensitiivisyys – Tasa-arvoinen varhaiskasvatus](#)
 - [Sukupuolitietoinen viestintä - THL](#)
- Teemaan liittyvää kirjallisuutta: [Kirjalista](#)

Toimintavinkkejä – lapsen oikeudet

4. Olemme ottaneet lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja päivittäiseen päätöksentekoon.

- Lapsia havainnoimalla voi havaita, mitkä teemat heitä kiinnostavat ja mitä niistä voidaan sisällyttää ryhmän toiminnan suunnitteluun.
- Toiminnan suunnittelussa on hyvä huomioida myös varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmissa esille nousseet mielenkiinnon kohteet.
- Oppimisympäristöjä muokkaamalla lasten ideoiden ja mielenkiinnon kohteiden mukaan lapset kokevat osallisuutta, ja mielenkiinto leikkejä kohtaan lisääntyy.
 - [Varhaiskasvatus Oulussa | Facebook](#)
- Lasten osallisuutta voi lisätä ottamalla lapset mukaan arjen päätöksentekoon. Päätöksenteossa voidaan hyödyntää esimerkiksi kuvia: hymynaama tai surunaama sekä peukku ylös tai alas.
- Konkreettisia esimerkkejä lapsen osallisuuden lisäämiseen
 - [MLL: lapsen kuulemisen menetelmiä](#)
- Lasten osallisuudesta lisää:
 - [OPH: lasten osallisuus](#)

5. Olemme tehneet hyviä tekoja toisillemme.

- Lasten kanssa voi pohtia yhdessä lasten vahvuuksia ja tehdä aiheeseen liittyviä tehtäviä. Pohtikaa, mitä vahvuuksia itsellä ja kaverilla on. Missä minä olen hyvä? Missä kaveri on hyvä?
 - Vahvuusvariksen tarinat: <https://areena.yle.fi/podcastit/1-50800984>
 - Kuvilla: Sinulla on timanttisia taitoja [KUVILLA - TUNNETAIDOT](#).
- Ryhmässä voi tehdä pieniä hyviä tekoja ja sopia niistä yhdessä jokin palkitsemiskeino. Hyvät teot voivat olla esimerkiksi 'avasin oven kaverille', 'autoin aikuista pöytien kattamisessa' tai 'halasin kaveria, kun hänellä oli paha mieli'. Palkintona voi olla esimerkiksi elokuva, retki kirjastoon tai lähimetsään, leivonta yhdessä ryhmän kanssa, ylimääräinen jumppatuokio tms., lasten toiveen mukaan.

Toimintavinkkejä – lapsen oikeudet

6. Olemme tehneet hyviä tekoja päiväkotimme ulkopuolisille tahoille.

- Korttien askartelu tai piirustusten tekeminen lapsen läheisille.
- Vierailu esimerkiksi palvelutaloon tai lähikauppaan ja lauluesityksen valmistelu heille.

Muita ideoita:

- 1.11. Diwali
- 6.11. Ruotsalaisuuden päivä [Ruotsalaisuuden päivä \(svenska dagen\)](#)
[6.11. | Opetushallitus](#)
- 20.11. Lapsen oikeuksien päivä [Lapsenoikeudet.fi](#)
- 10.12. Kansainvälinen ihmisoikeuksien päivä [Ihmisoikeuksien päivä | Suomen YK-liitto](#)
- 25.12.-2.1. Hanukka [Hanukka: Valon juhla ja juutalainen perinne Suomessa](#)

Toimintavinkkejä – kielitietoisuus

KIELITIETOISUUS	✓
1. Olemme huomioineet ryhmän lasten erilaiset kielitaustat toiminnan suunnittelussa.	
2. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten äidinkielen oppimista.	
3. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten suomen kielen oppimista.	
4. Olemme käyttäneet arjessa monikielisiä materiaaleja.	
6. Olemme kehittäneet lasten monilukutaitoa.	

Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa voi hyödyntää Maailmankoulun matkalaukku: 1. Kärppä ja kurki maailmalla: varhaiskasvatus. Matkalaukusta löytyy teeman käsittelyyn sopivia tehtäviä ja materiaaleja.

1. Olemme huomioineet ryhmän lasten erilaiset kielitaustat toiminnan suunnittelussa.

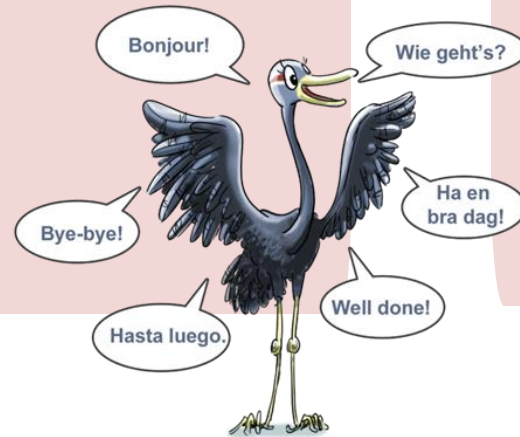
- Avoin keskustelu perheiden kanssa lasten kielitaustoista, perinneleikeistä, lauluista, leivontaohjeista tms.
- Perheiltä voi kysyä, miten he toivoisivat heidän taustansa huomioitavan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Ryhmätilaan esille esim. maailmankartta tai eri maiden lippuja, joissa on esitettynä lasten kotimaat.
- Googlen Street view'llä voi tutustua eri maiden katukuviin yhdessä lasten kanssa.
- Päiväkodin yhteisenä toimintana voi toteuttaa esimerkiksi kansainvälisen muskarin.
- Lasten toiminnallisia leikkejä eri maista

➤ [Kaiken maailman leikit – ideapakka - Plan](#)

Toimintavinkkejä - kielitietoisuus

2. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten äidinkielen oppimista.

- Tietoa kielitietoisesta varhaiskasvatuksesta
 - Kielitietoinen varhaiskasvatus - Sukella kieleen ja kulttuuriin
- Lastenlauluja löytyy YouTubesta monilla eri kielillä. Hakuja voi tehdä esimerkiksi englanniksi (Wheels on the bus in chinese), jolloin hakukone löytää enemmän vaihtoehtoja.
- Kirjastosta voi lainata kirjoja lapsen kotikielellä ja lukea niitä mahdollisuuksien mukaan. Voitte pyytää myös huoltajaa tai muita läheisiä päiväkodille lukemaan satua.
- Jos eri kielitaustaisia lapsia on useita, valitkaa päivän tai viikon kieli ja opetelkaa sillä kielellä esim. ”hyvää huomenta”. Laittakaa tervehdykset näkyvälle paikalle ryhmätilaan. Voitte myös vertailla eri kielten sanoja: miltä ne kuulostavat, miltä ne ”maistuvat”, mitä samaa ja mitä erilaista niissä on.
- Syntymäpäivälaulut voidaan laulaa lasten kotikielillä.
- Ryhmätilaan voi laittaa esille eri kielten aakkoset.

3. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten suomen kielen oppimista.

- Monikielisille lapsille tarjotaan tarvittaessa suomen kielen opetusta.
 - Lapsen kielitason arvioinnissa hyödynnetään Kielipeda- materiaalia [Kielipeda_tyovaline.pdf](#)
 - Tietoa kasvattajille lasten ensi kielistä ja niiden vaikutuksesta suomen kielen oppimiseen [KieliVertailu | KieliVertailu](#)
- Ryhmässä luetaan kirjoja suomen kielellä ja keskustellaan kirjojen tapahtumista. Kuvasanakirjojen avulla voi harjoitella yksittäisiä sanoja. Lisäksi esimerkiksi kipinäkeskuksen sivuilta löytyy vinkkejä, kuinka tukea lapsen kielenkehitystä
 - Roihusten perhe - Kipinäkeskus
- Ryhmässä lauletaan helppoja, suomenkielisiä lastenlauluja. Lauluhetkillä voi hyödyntää kuvatukea sekä tukiviitottuja lauluja, seuravilla hakusanoilla löytyy Youtubesta selkokieliä lauluja.
 - Mimmit Selkolaulut
 - Kielinuppu
 - Paputuubi
- Kuvatukea voi käyttää sanallisen ohjeen tukena. Kuvia voi lisätä ryhmätiloihin, jotta lapset voivat ilmaista itseään niiden avulla. Lapsille voi tarvittaessa tehdä myös omat, mukana kulkevat kuvatuet.

Toimintavinkkejä - kielitietoisuus

4. Olemme käyttäneet arjessa monikielisiä materiaaleja.

- Katsotaan ja kuunnellaan kielisuihkuvideoita.
 - esim. [oulusta maailmalle](#)
- Jos henkilöstöstä löytyy eri kielitaustoja tai muuta osaamista, hyödyntäkää niitä esimerkiksi
 - järjestämällä satu- tai lauluhetki toisella kielellä. Satuja löytyy myös YouTubesta. esim. <https://www.ouka.fi/media/12858/download>
 - jakamalla osaamista ”työnkierto”- ja tuutorointiajatuksella, jossa viedään oma osaaminen suoraan toisen ryhmän henkilöstölle sekä lapsille.
- Ryhmässä voidaan valita päivän tai viikon kieli ja opetellaan sillä kielellä esim. ”hyvää huomenta”. Tervehdykset voi laittaa näkyvälle paikalle ryhmätilaan.
 - esim. [Oulusta maailmalle vieraat kielet](#)
- eTwinning-palvelua voi hyödyntää toiminnan suunnittelussa. eTwinning on matalan kynnyksen palvelu, jonka avulla on helppo aloittaa yhteistyö toisten päiväkotien kanssa ympäri maailmaa.
 - [Mikä on eTwinning? | Opetushallitus](#)

5. Olemme kehittäneet lasten monilukutaitoa.

- Monilukutaitoa voidaan harjoitella leikin ja tutkimisen avulla, oppimisympäristöä tulkitsemalla ja ymmärtämällä (esimerkiksi symbolien ja liikennemerkkien huomioiminen), hyödyntämällä eri aisteja kuten esineiden tunnistamista pelkän muodon avulla tai viittomakieleen tutustumalla sekä kulttuuria ja media hyödyntämällä.
- Vol on julkaissut monilukutaidon aika julkaisu.
 - https://www.vol.fi/uploads/2021/03/56e0d726-monilukutaidon-aika_low-tutkittu-tieto-tunnuksella.pdf

Muita ideoita:

- 29.1. Kiinalainen uusi vuosi
- Helmikuun ensimmäinen viikko: Uskontojen ja katsomusten yhteisymmärrysviikko
[Yhteisymmärrysviikon materiaalit: varhaiskasvatus ja esiopetus — Katsomusdialogi](#)
- 6.2. Saamelaisten kansallispäivä [Saamelaisten kansallispäivä 6.2. | Saamelaiskäräjät](#)
- 28.2. Kalevalan päivä [Kalevalan päivä -sivulla on vinkkejä ja välineitä päivän viettoon](#) ja Kalevalan päivä 28.2. – Varhaiskasvatuksen pedagogiset digivinkit

Toimintavinkkejä - moninaisuus

MONINAISUUS	✓
1. Olemme huomioineet perheiden erilaiset kulttuuritaustat toiminnan suunnittelussa.	
3. Olemme tarjonneet kaikkea toimintaa kaikille lapsille heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan huolimatta.	
3. Olemme tarjonneet kaikkea toimintaa kaikille lapsille heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan huolimatta.	
4. Olemme hyödyntäneet henkilöstön omaa osaamista eri kieli- ja kulttuuriteemoihin liittyen.	
5. Teemme verkostoyhteistyötä eri tahojen kanssa.	
6. Tiedämme, minkälaisiin liikkuvuushankkeisiin päiväkodillamme on mahdollisuus osallistua.	

Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa voi hyödyntää Maailmankoulun matkalaukku: 3. Moninaisuus tai 5. Vastuullinen vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus. Matkalaukusta löytyy teeman käsittelyyn sopivia tehtäviä ja materiaaleja.

1. Olemme huomioineet perheiden erilaiset kulttuuritaustat toiminnan suunnittelussa.

- Oma ymmärrystä ja kunnioitusta eri kulttuureihin liittyen voi lisätä esim. osallistamalla kansainvälisyys- ja globaalikasvatuksen koulutuksiin.
- Eri kulttuurien juhlapäivien viettäminen ryhmässä. Erityisesti ryhmän lasten kulttuureihin liittyviä juhlapäiviä.
 - oista ja eri kulttuurien juhlapyhistä voi saada ideoita myös askarteluihin.
 - Ideoita katsomuskasvatukseen: [Tutkimusmatkoja katsomusten maailmaan](#)
- Lasten toiminnallisia leikkejä eri maista
 - [Kaiken maailman leikit – ideapakka - Plan](#)

Toimintavinkkejä - moninaisuus

2. Olemme keskustelleet avoimesti perheiden kanssa toiveista toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista.

- Kysytään vanhempien toiveita esimerkiksi vanhempainillassa.
- Vasuun kirjataan huoltajien näkemyksiä sekä kieleen ja kulttuuriin liittyviin näkökulmiin.

3. Olemme tarjonneet kaikkea toimintaa kaikille lapsille heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan huolimatta.

- Tasa-arvoisen kasvatuksen muistilista
 - <https://tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/wp-content/uploads/c6otyetehp8m1ukqsvvc0rzxq/tasa-arvoisen-kasvatuksen-muistilista-2.pdf>
- Lapset saavat päivittäin valita, mitä leikkiä he haluavat leikkiä ja kenen kanssa. On tärkeää, että kasvattaja ei oleta lapsen mielenkiinnon kohteita heidän sukupuolensa tai muiden piirteiden vuoksi.
- Leikin havainnointi:
 - https://tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/wp-content/uploads/1mxl2h10ihbdo1010qf64gz5je6u/leikkipistetaulukko_taytettava.pdf
 - <https://tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/metelmapankki/>
- Maailmankylä-näyttely
 - Toimintavuoden ja käsiteltyjen teemojen päättävä päiväkodin yhteinen projekti, jossa tutustutaan eri kulttuureihin ja kieliin.
 - Näyttelyn tarkoituksena on tuoda esille päiväkodin taidetta ja kulttuuriperintöä sekä edistää kulttuurien välistä ymmärrystä ja monikielisyyttä.

Toimintavinkkejä - moninaisuus

4. Olemme hyödyntäneet henkilöstön omaa osaamista eri kieli- ja kulttuuriteemoihin liittyen.

- Jos henkilöstöstä löytyy eri kieli- tai kulttuuritaustoja tai muuta osaamista, hyödyntäkää niitä lisäämään tietoisuutta teemasta työyhteisössä.
- Järjestämällä satu- tai lauluhetken toisella kielellä.
- Työyhteisön sisällä voi jakaa osaamista “työnkierto”- ja tuutorointiajatuksella, jaetaan osaamista viemällä oma osaaminen suoraan toisen ryhmän henkilöstölle sekä lapsille.
- Yhteistyö ja osaamisen jakaminen toisten päiväkotien sekä henkilöstön kanssa esim. Teamsin kautta. Tutustu myös eTwinning-palveluun sekä NordPlus ja Erasmus+-ohjelmiin.
 - <https://www.ouka.fi/oulusta-maailmalle/liikkuvuudet>
 - [Mikä on eTwinning? | Opetushallitus](#)
 - [Nordplus | Opetushallitus](#)

5. Teemme verkostoyhteistyötä eri tahojen kanssa.

- <https://www.ouka.fi/oulusta-maailmalle/verkostoyhteistyö>
- eTwinning <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/mika-etwinning>

Toimintavinkkejä - moninaisuus

6. Tiedämme, minkälaisiin liikkuvuushankkeisiin päiväkodillamme on mahdollisuus osallistua.

- eTwinning, NordPlus ja Erasmus+
- <https://www.ouka.fi/oulusta-maailmalle/liikkuvuudet>

Muita ideoita:

- 21.2.-21.3. Satakielikuukausi [Etusivu - Satakielikuukausi](#)
- 1.3./2.3. Ramadan alkaa
- 8.3. Kansainvälinen naistenpäivä [Kansainvälinen naistenpäivä 8.3. ja Minna Canthin päivä 19.3. - Rauhankasvatusinstituutti](#)
- 14.3. Holi [Mikä on Holi-juhla? | Selitys.fi](#)
- 19.3. Minna Canthin ja tasa-arvon päivä [Kansainvälinen naistenpäivä 8.3. ja Minna Canthin päivä 19.3. - Rauhankasvatusinstituutti](#)
- 21.3. Rasismin vastainen päivä ja viikko (Kansainvälinen päivä rasismin poistamiseksi)
- 8.4. Romanian kansallispäivä [Romanien kansallispäivä 8.4. - Rauhankasvatusinstituutti](#)
- 21.5. Kulttuurisen moninaisuuden päivä [Kansainvälinen kulttuurisen moninaisuuden päivä 21.5. - Rauhankasvatusinstituutti](#)
- [Vuosi voi vaihtua vaikka helmikuussa – uuttavuotta vietetään eri tavoin eri puolilla maailmaa | Suomen Partiolaiset](#)

Tarkistuslista

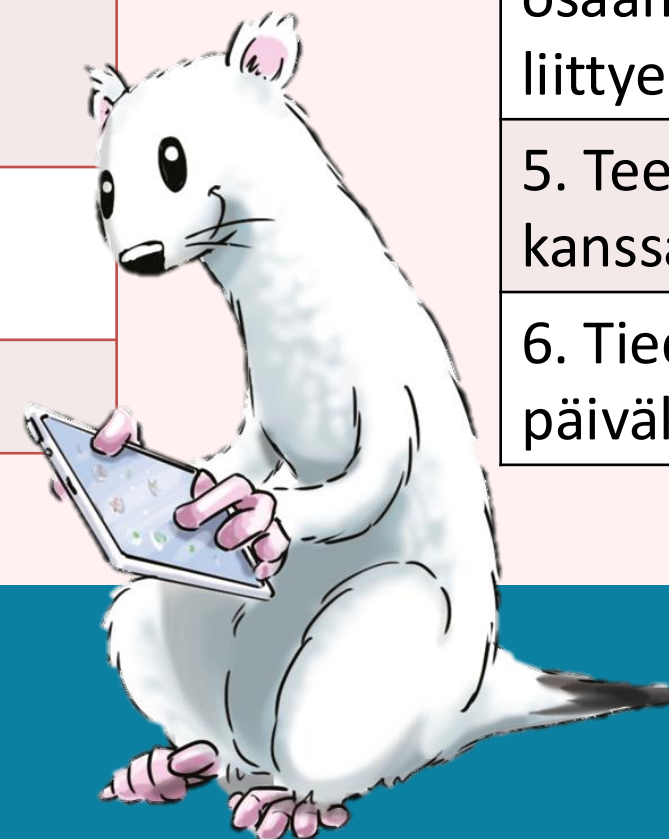
RAUHA JA TUNNEKASVATUS	✓
1. Olemme harjoitelleet jakamista.	
2. Olemme harjoitelleet toisten huomioon ottamista.	
3. Olemme harjoitelleet tunteiden tunnistamista ja niiden ymmärtämistä	
4. Olemme harjoitelleet tunteiden säätelyä.	
5. Kasvattajat ovat olleet mukana selvittämässä konfliktitilanteita lasten välillä.	

LAPSEN OIKEUDET	✓
1. Olemme keskustelleet lapsen oikeuksista ryhmässä lasten ikätasot huomioiden.	
2. Lasten yksilölliset tarpeet on huomioitu toiminnan suunnittelussa.	
3. Korostamme omassa toiminnassamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta.	
4. Olemme ottaneet lapset mukaan toiminnan suunnitteluun ja päivittäiseen päätöksentekoon.	
5. Olemme tehneet hyviä tekoja toisillemme.	
6. Olemme tehneet hyviä tekoja päiväkotimme ulkopuolisille tahoille.	

Tarkistuslista jatkuu

KIELITIETOISUUS	✓
1. Olemme huomioineet ryhmän lasten erilaiset kielitaustat toiminnan suunnittelussa.	
2. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten äidinkielen oppimista.	
3. Olemme tukeneet erilaisista kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien lasten suomen kielen oppimista.	
4. Olemme käyttäneet arjessa monikielisiä materiaaleja.	
6. Olemme kehittäneet lasten monilukutaitoa.	

MONINAISUUS	✓
1. Olemme huomioineet perheiden erilaiset kulttuuritaustat toiminnan suunnittelussa.	
3. Olemme tarjonneet kaikkea toimintaa kaikille lapsille heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan huolimatta.	
3. Olemme tarjonneet kaikkea toimintaa kaikille lapsille heidän taustastaan tai henkilökohtaisista ominaisuuksistaan huolimatta.	
4. Olemme hyödyntäneet henkilöstön omaa osaamista eri kieli- ja kulttuuriteemoihin liittyen.	
5. Teemme verkostoyhteistyötä eri tahojen kanssa.	
6. Tiedämme, minkälaisiin liikkuvuushankkeisiin päiväkodillamme on mahdollisuus osallistua.	